

Матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича «Інноваційний розвиток: стратегічний погляд у майбутнє» ТНТУ імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 6 квітня 2017 року)

УДК 330.3

Іванна Луциків

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИХ ЗАСАД АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Ivanna Lucykiv

THE IMPROVEMENT OF THEORETICAL AND APPLIED FUNDAMENTALS OF INNOVATIONAL DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

У сучасних трансформаційних умовах економічних відносин та прискорення науково-технічного прогресу активізація інноваційної діяльності стає основою економічного та соціального розвитку як окремого підприємства, так і галузі, регіону та країни в цілому. Загострення конкурентної боротьби та підвищення рівня споживчих вимог зумовлюють необхідність постійного та комплексного впровадження інновацій, що, у свою чергу, виводить підприємство на якісно новий рівень господарювання, забезпечуючи зміцнення його конкурентоспроможності та позицій на ринку.

Підприємство є важливою ланкою у системі інноваційної діяльності, яке формує попит на інновації і технології, перетворює наукові знання в інноваційний капітал та створює нову конкурентоспроможну продукцію здатну задовольнити мінливі потреби ринку.

Вивчення аналітичних даних діяльності вітчизняних підприємств дозволяє стверджувати, що сучасний негативний стан розвитку економіки та існуючі у ній проблеми є наслідком низького рівня інноваційної активності підприємств, зумовленого нестачею інвестиційних коштів, обмеженістю платоспроможного попиту, застарілою матеріально-технічною базою виробництва.

Активізація інноваційної діяльності є об'єктом зацікавлення не лише самих підприємств, але й широкого кола суб'єктів ринкових відносин. Так, її здійснення, у першу чергу, забезпечує для суб'єкта господарювання випуск нових і конкурентоспроможних видів товарів, реалізація яких дає йому гарантований прибуток, швидке повернення вкладених коштів, нагромадження вільного капіталу і можливість його вкладення для розширення виробництва. Для працівників – це нові робочі місця, гарантована і вчасно виплачена заробітна плата, реалізація творчих можливостей; для споживача – максимальне задоволення споживчих потреб, отримання доступу до нових видів товарів з кращими споживчими якостями; для держави – збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, надходження до держави іноземного капіталу у вигляді прямих інвестицій. Таким чином, активізація інноваційної діяльності вимагає, з одного боку, управління і координації дій всіх її суб'єктів, а з іншого, інтеграції всіх зацікавлених структур у реалізації нововведень, залученні інвестицій, створенні умов, що сприяють інноваційному процесу та реалізації досягнень науки і техніки в умовах ринкової економіки.

Для активізації інноваційної діяльності необхідно створити відповідні умови не лише, що стосуються зовнішнього середовища (пільги, субсидії), але й у середині організації. Зокрема встановлено, що ефективність активізації інноваційної діяльності визначається наступними вимогами: якістю інноваційної стратегії, наявністю та рівнем використання інноваційного потенціалу, об'ємом інвестицій, рівнем інноваційної активності підприємства, темпами реалізації інноваційних змін, спрямованістю методів управління, готовністю персоналу до інноваційної діяльності та усвідомленістю потреби в інноваціях.

У цілому в процесі дослідження було визначено три основні складові активізації інноваційної діяльності підприємства, відповідно до яких необхідно стимулювати інноваційну діяльність суб'єкта господарювання.

Це інноваційна спроможність, інноваційна готовність та інноваційна активність підприємства.

1. Інноваційна спроможність підприємства. Під інноваційною спроможністю пропонуємо розуміти наявність, достатність та збалансованість структури інноваційних ресурсів підприємства, використання яких дозволяє забезпечити ефективне та інтенсивне здійснення інноваційної діяльності у межах обраного стратегічного напрямку розвитку. Разом з тим відзначимо, що під інноваційними ресурсами слід розуміти ті ресурси, які господарюючий суб'єкт в змозі спрямувати на здійснення інноваційної діяльності. Але наявність достатньої кількості інноваційних ресурсів ще не є ключовою умовою активізації інноваційної діяльності, оскільки один і той же за своїми якісним і кількісним складом набір ресурсів може використовуватися із різним ступенем ефективності, що залежить від рівня їх концентрації, оптимальності структури, інтенсивності та спроможності ефективно ними управляти.

Отже, інноваційна спроможність підприємства, яка обумовлюється наявністю і достатністю інноваційних ресурсів є важливою складовою активізації інноваційної діяльності. Проте навіть якщо й інноваційних ресурсів (наприклад, основних засобів, коштів) все ж таки виявляється недостатньо і підприємство може отримати їх іншими способами, зокрема купити, взяти в оренду, лізинг, то багато складніше із придбанням кадрової складової потенціалу підприємства. З огляду на це та важливу роль особистості у розвитку та стимулюванні інноваційної діяльності, вважаємо за доцільне виділити в окрему складову активізації кадровий ресурс, зокрема готовність працівників до здійснення інноваційної діяльності та впровадження різного роду інновацій.

2. Інноваційна готовність підприємства. Це сприйнятливість суб'єкта господарювання інноваційної діяльності, тобто позитивне емоційно-психологічне сприйняття працівниками рішень керівників підприємства щодо реалізації інновацій. Таким чином, готовність до сприйняття працівниками інноваційної діяльності є необхідною умовою, без якої неможливо буде в подальшому активізувати дану діяльність, маючи при цьому навіть достатню кількість необхідних інноваційних ресурсів.

3. Інноваційна активність підприємства – це комплексна характеристика інноваційної діяльності, яка відображає наскільки активно (інтенсивно) підприємство створює, впроваджує, освоює та комерціалізує інновації. Вона є своєрідним індикатором динамізму інноваційної діяльності, що спрямований на практичне використання науково-технічного результату та наявних інноваційних ресурсів. Разом з тим вона відображає сукупність дій (заходів), що здійснює підприємство для того, щоб активізувати свою інноваційну діяльність (тобто чи підприємство мобілізує та використовує свій інноваційний потенціал, ресурси для підвищення інтенсивності та ефективності інноваційної діяльності).

Таким чином, на основі вищенаведеного матеріалу можна сформулювати наступне визначення активізації інноваційної діяльності як економічної категорії. Отож це вид економічної діяльності, який передбачає розробку системи заходів економічного та організаційно-управлінського характеру спрямованих на посилення інноваційної спроможності, готовності та активності підприємства.